

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeminentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXX. Fvlginaten, Juris Honorifici. De præeminentiis seu prærogativis Decurionum & Conciliariorum Civitatis, præsertim an sint nobiles privativè ad alios Cives; Et aliqua de titulorum seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

FV LGINATE N.
JURIS HONORIFICI,
P R O
ALIQUBUS FAMILIIS,
C U M
ILLIS DE CONSIPIO.

Casus disputatus in s. Consulta, & resolutus ut infra.

De præminentis seu prærogativis Decurionum & Conciliariorum Civitatis, præsertim an sint nobiles privativè ad alios Cives; Et aliqua de titulorum seu adjectorum significatione & usu, Et an iste possit vel debeat prohiberi.

S Y M M A R I U M

- 1 **F**acti series.
- 2 Resolutio.
- 3 De ratione resolutionis.
- 4 In materia præminentiarum & titulorum defendendum est consuetudini.
- 5 Consilarii successerunt in locum Decurionum, atq; idem est Consiliarius, ac Decurio.
- 6 Decuriones dicuntur nobiles.
- 7 Jurisdiclio nobilitat, quia dat præminentiam.
- 8 In facultativis non usus non præjudicat.
- 9 Non usus prædecessorum in materia nobilitatis non præjudicat successoribus.
- 10 Datur distinctio circa usum tituli Nobilis.
- 11 Usus titulorum debet prohiberi, & de ratione.
- 12 Leges aliarum regionum possunt allegari ad decisionem, ubi non habemus jus commune, vel leges particulares.
- 13 Nominis, vel cognominis, aut tituli assumptio, quando debeat prohiberi.
- 14 Corruptela dicitur illa consuetudo, per quam minus dignus habeat majorem præminentiam.
- 15 Concedere nobilitatem est de regalibus, & Principi reservatis.
- 16 Quare aliqua familia nobiles alias agregent.
- 17 Declaratur titulus Nobilis quid significet.
- 18 De aliis titulis Illustri, Perillustri, Magnifici, &c.
- 19 Titulus nobilis denotat excellentiam, & convenit etiam artificibus, imò animalibus & rebus inanimatis.
- 20 Medicina an sit professio nobilis remissivè.
- 21 Quomodo in hac materia porcedat argumentum affirmativum, non autem negativum.

D I S C. XXX.

ER duplicem regitur Magistratum Communitas Civitatis Fulginaten. quorum unus est generalis, Consilium nuncupatus, representativus totius populi, ac explicans omnes illos actus,

qui de jure per totum populum, seu Consilium generale explicandi sunt, constitutus ex 100. viris, Consiliarius, nuncupatus, de ordine nobilium, vel nobiliter viventium, quorum officium est ad vitam, qua defecta, in locum demortuorum, alii ab eodem Consilio subrogantur; Et aler est particularis, penes quem residet actualis & immediata administratio communitatis, constitutus ex sex, qui Priores nuncupantur, extrahi soliti per bussolum à dicto Consilio generali, certis statutis temporibus conficiendum, quorum officium durat solum ad aliquos menses, istique sunt de omnibus populi ordinibus seu gradibus, cum hac tamen distinctione quod, Primus, qui Caput prior nuncupatur, semper debet esse, vel Doctor in legibus seu medicina, vel ex ordine Consiliariorum, dummodo pariter sit Doctor, vel ætatem 60. annorum exceßerit, secundus vel de eodem ordine, vel Eques, vel Dux militum, vel ejus locumtenens, Tertius de ordine personarum civilium, non exclusis illis de consilio, Quartus de ordine popularium constituentium quid medium inter civiles & plebeos seu Comitatusenses, Quintus de ordine plebeorum seu Comitatusensium, Sextus qui tanquam novus seu prima vice ad magistratum admittitur Prior Novellus nuncupatur, vel de Consilio, vel de descendentes à consiliariis, vel alias nobilibus, seu nobiliter vivens esse debet.

Cum autem retroactis sæculis, titulus seu adjectum Nobilis esset in usu, per aliorum titulorum, seu adjectorum introductionem postea dimissus, moderni verò de consilio capientes istum titulum pro qualitate explicativa nobilitatis, discretivè ad illos qui gradus primi, aut secundi, aut prioris novelli promiscuè cum Consiliariis obtinent & obtinuerunt, quasi quod soli nobiles Civitatis essent illi de ordine Consiliariorum, eorumque filii, & descendentes, affectantes ita inducere quandam separationem formalem nobilitatis, in actibus, tam publicis, quam privatis, adhærere coeperunt hunc titulum, discretivè, seu privativè ad alios, præsertim verò inter illos de Magistratu minori, seu actuali; Ita ut si primus, & secundus Prior essent Doctores, vel Duces militum, seu alias nobiles, non tamen de ordine Consiliariorum, de quo esset Prior novellus, qui est ultimus, huic daretur titulus nobilis, illis verò secus, sed alter titulus Doctoratus seu personali qualitati congruus.

Hoc autem reliquis familiis nobilibus, seu nobiliter viventibus, sibi præjudiciale agnoscentibus, ob hujusmodi formalem separationem, ita insensibiliter resultantem, Hinc proinde recursum habuerunt ad Sacram Consultam, quæ post plures acerrimas disputationes habitas, prohibendo hujusmodi innovationem his statuit & decrevit, servari debere solum hucusque currenti sæculo servatum, Atque mihi pro familiis recurrentibus scribenti reflectendo etiam ad veritatem, probabilis, benèque fundata visa est resolutio.

In his autem disputationibus, scribentes pro illis de Consilio, agnoscentes innovationem sustentabilem non esse quoad filios, seu ceteros & alios conjunctos, & de familia Consiliariorum, qui in eo munere non essent, ut reverà erat principale intentum pro inducenda ista qualitate in tota familia, dictam prætensionem restringebant ad solos Consiliarios, in ratione muneris seu officii, quod huic parti adhuc sufficiebat, dum ita cessaret illa familiarum separatio, quæ alias introduci prætendebatur

banur, stante æquali potentia seu habilitate, quod vacantibus in dies Consiliatorum locis ad idem munus, illi etiam de istis familiis recurrentibus assumi possent, & sic, ita verè cessabat istud præjudicium, & cuius ratione recursus habitus fuit, ideoque ista erat adversus recurrentes major difficultas, quasi quod nihil eorum interesset, nihilque præjudicaret, cum præminencia percuteret officium, non autem personas seu familias; Verùm quia adhuc apud ignarum vulgus, id aliquam opinionem inducere, seu impressionem huiusmodi separationis facere possent, ob illam præsertim discretivam, inter dictos Priores æque de iure nobiles, seu qualificados, quod uni daretur hic titulus, alteri non idcirco rationabiliter huiusmodi innovatio prohibita fuit.

Dicebant autem dicti scribentes pro Consiliariis, plura concurrere fundamenta, ex quibus iste titulus Nobilis, Consiliarius deberetur, Primò scilicet, quod postquam de anno 1303. per *Naldum de Trinosis*, expulsus popularibus, & plebeis, regimen Civitatis ad statum nobilem redactum fuit, tam in statutis, quam in aliis actibus publicis & privatis, Consiliariis hoc adjectum seu titulus dari consuevit, ideoque inferebant ad iuris receptam propositionem, quod in materia nobilitatis, ac præminentiæ, de ferendum est consuetudini, ut ultra nota generalia, de quibus in proposito præminentiæ *Gregor. & Add. decis. 123. decis. 22. 4. decis. 322. par. 6. nec. & frequenter*, in his specialibus terminis usus titulorum allegabatur *Franch. decis. 207. num. 13. Caput. de regimine Republicæ cap. 1. §. 2. num. 8. cum sequen. Carp. 20. Iurisprud. Eccles. lib. 2. tit. 25. requisit. 417.*

Secundò quod Consiliarii successerunt loco Decurionum, atque idem significat Consiliarius, ac Decurio *glos. ml. 2. Cod. de Decurion. & filius eorum lib. 10. ubi Joanne de Platea, Lucas de Penna, & ceteri, Amaya in rubr. eodem ut. nu. 5. & 21. Roland. conf. 90. num. 2. lib. 1. Lofeus de jure universitatis par. 1. cap. 3. num. 9. cum sequen.*

Decuriones autem, quia sunt primates & principales Civitatis, idcirco nobiles dicendi sunt *Amaya ubi supra num. 5. cum sequen. ubi ceteri.*

Tertiò quia ex statutis, & indultis Apostolicis, huiusmodi Consiliarii in pluribus casibus aliquam habent jurisdictionem, quæ præminentiæ importare dicitur, ideoque nobilitat, ex collectis *per Guirb. de success. Feudorum prælud. 3. n. 8. & 9. & fere per totum.*

Et his addebam Ego scribens in contrarium, quod adduci etiam poterat, omnium melior & gravior auctoritas Evangelii, secundum *Marcum in passione Domini* ubi dicitur *Ioseph. Abarimathia nobilis Decurio.*

Respondentes ad non usum penè per sæculum, dicebant, quod cum ageretur de actibus facultativis, idcirco juxta generales latis vulgares, ac receptas propositiones, de quibus *apud Past. de manu, obser. 58. & passim*, non datur non usus præscriptivus, & præjudicialis, nisi præcedente prohibitione, cum subsequuta acquiescentia, quæ stant loco possessionis; Et in specialibus terminis nobilitatis, & præminentiæ, quod scilicet majorum seu prædecessorum non usus non præjudicet successoribus *Fab. de Ann. conf. 16. cum duobus sequen. apud quem plenè concordantes Capic. Latr. consulti. 128. n. 24. cum sequen.*

Ego verò scribens in contrarium dicebam, alium esse usum affirmativum huiusmodi tituli seu adjecti, alium verò negativum seu privativum, respectu aliorum; Quod ad primam partem, quod scilicet dicti Consiliarii possent huiusmodi titulum seu adjectum adhibere, dummodò tamen eadem facultas *Card. de Luca jurisd. &c. & p. & c. miment.*

competeret aliis, qui vel ratione natalium, vel ratione graduum in literis, seu armis, de iure nobiles dici possent eisque non prohiberetur, admittendam omnia præmissa, atque dabam manus; Sed punctus erat in hac discretiva seu privativa, ex qua aliis præjudicium, & quædam injuria resultabat, ideoque vel iste titulus pariformiter omnibus, præsertim *Prioribus* nobilibus seu nobiliter viventibus, quamvis non de ordinis Consiliatorum dandus erat, vel omnibus prohibendus; Probabilis autem dicebam respondendum esse pro prohibitione, cum huiusmodi, titularum usus, in actu temporis, abusus & inconvenientia causare soleat, ideoque merito prohibendus nedum in actibus publicis, sed etiam in privatis, ut fuit practicatum in Hispania *per legem 26. tit. 1. lib. 4. recompilationum*, & in Regno Neapolitano *per pragmat. primam de titularum abusu.*

Neque inconvenientis est, ut in casibus, vel à iure communi, vel à municipali non decisus, ad aliatum ditionum seu provinciarum leges recurrendum sit *Instit. l. de quibus ff. de legibus n. 6. Constant. in l. 1. Cod. de filius officialium lib. 12. num. 36. Adden. ad Rovit. super pragmat. 2. de cessione honorum vers. licet verè, & scribentes apud Prat. respons. criminal. 40. num. 53. cum sequen.*

Et de prohibenda nova assumptione nominum seu adjectorum, quoties alterius præjudicium, vel inconvenientis resultare potest, cæteris allegatis habetur per *Roram in Ampuriam. denominationis Capituli 20. Aprilis 1646 coram Melio per text. in l. unica Cod. de mutatione nominum. ubi Civus & alii.*

Illa præsertim consideratione accedente, quod cum illi de Magistratu particulari, & immediato constituto ex sex Prioribus, præcedentiam haberent supra Consiliarios, longeque maiores præminentiæ, atque inter eosdem daretur ordo, quod primus præcederet secundum, maioremque dignitatem & præminentiæ haberet, & sic successivè, Utique absurdum, & inconvenientis esset, quod secundus, vel tertius, si vè Prior novellus, qui est ultimus, ita magis honorificè tractaretur, ob dictam inferiorem qualitatem essendi de consilio; Unde etiam si adesse consuetudo, illa reputare deberet corruptela, ut per *Abb. 21. num. 4. lib. 1. Greg. & Adden. dec. 310. num. 5. & 6.* Omnia enim quæ, vel ratione iurisdictionis, vel ratione publicæ administrationis ut supra, dicuntur de iure, circa Consiliatorum seu Decurionum nobilitatem, utique magis congruunt Prioribus ac illis de Magistratu actuali, & immediato, maiorem iurisdictionem, magisque plenam & generalem administrationem publicam habentibus.

Atque alias esset dare, quod in facultate huiusmodi Consilii positum esset nobilitatem tribuere, ac nobiles constituere, privative ad alios, assumendo aliquem, licet de iure non nobilem, ad munus Consiliarii in locum deficientis, cum nulla præscripta sit qualitas seu personarum ordo, ex quo assumi debeat; Et tamen facultas constituendi aliquem nobilem dicitur de Regalibus, ac reservatis Principi, ut per *Tiraquell. de nobilitate cap. 5. & 6. Chassan. in Catalogo glor. mundi 8. par. considerat. 17. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 26. num. 33. cum seq. & ceteri de materia remissivè collecti per Borell. de præstant. Reg. Carolici cap. 4. num. 7. ubi multa cum consuetudine ad materiam nobilitatis.*

Quamvis enim in aliquibus Civitatibus, in quibus adest formalis separatio familiarum nobilium à popularibus, praxis doceat, per easdem familias cooperari seu aggregari de novo alias familias ad eandem nobilitatem, at tamen id provenit, vel ex privilegio Principis, vel ex immemorabili consuetudine quod privilegio æquipollet, vel, & probabilius

bilius ex quadam recognitione veritatis, ac debito iustitiæ, quod scilicet ita illæ familiæ aliàs de jure, & intrinsecè nobiles concorditer & absque lite, admittuntur ad præeminentias & honores Civitatis sibi debitos, undè quando familiæ de novo per formalem aggregationem declarari cupiunt de tali ordine, id explicandum est, seu explicari solet cum dicto actu formalis aggregationis, ut sit in aliis locis, non autem per huiusmodi solos actus tacitos, & per solas inulationes separatio seu discretio nobilium in ducenda est.

Cæterum in hoc mihi videbatur procedi cum æquivoco manifesto, quoniam aliud est considerare hunc titulum, seu adjectum *nobilis*, pro explicanda illa naturali qualitate, qua ratione natalium, vel gradus seu dignitatis persona polleat; Aliud verò, illum considerare tanquam honorificum adjectum ex quadam consuetudine adjectum solitum, eo modo quo adiciuntur alii tituli *Illustris*, *perillusris*, *spectabilis*, *magnifici* & simile; Quando adicitur iuxta primam partem, tunc ex communi usu apponi solet à parte postea, apponendo à parte antea diversum titulum seu adjectum honorificum, quia nempe dicitur *Illustris*, vel *spectabilis Titius nobilis Romanus*, quia tunc ita designatur nobilitas personæ, & sic quantitas naturalis. Secus autem si dicitur *nobilis Titius Civis Romanus*, sive absque alio adjecto, quia tunc ille dicitur titulus, eo modo quo est ille *Illustris* seu *perillusris*, *spectabilis*, *magnifici*, *honorandi*, &c. Atque in hoc consistebat æquivocum huiusmodi innovatorum, quoniam sufficere volebant quemdam titulum antiquitus usitatum, moderno autem tempore, in quo huiusmodi vanitates excreverunt, dimissum, utpotè inferiorem, minusque honorificum, quam essent alii tituli, quos iidem innovatores offerebant aliis Civibus non Consiliariis, *Illustris*, scilicet *perillusris*, & *magnifici* seu *messere* iuxta personarum ordines: isti enim sunt tituli longè maiores & honorabiliores.

De iure siquidem *Perillusris* dicitur titulus maximus, conveniens Papæ & Imperatori, ut ex *Specul. & aliis Chassaneus in Catalog. glor. mundi par. 7. in prima secunda & tertia consideratione*, *Illustris* verò convenit Regibus, Præfecto Urbis, Præfecto Prætorio & Cardinalibus *Chassan. ubi supra à Borell. de præstant. Regis Catholici cap. 41. num. 21. & 40.* ubi de Regibus Hispaniarum & Galliarum, *Spectabilis* verò titulus congruit Præsibus Provinciarum, Præfectis Vigiliis, Ducibus exercitus, & similibus Magistratibus maioribus, ut per *Chassaneum ubi supra considerat. 4. & sequen.* quod in praxi etiam hodie levatur in Regno Neapolitano, ubi Principibus, Ducibus, Marchionibus, aliisque titulatis, etiam primi ordinis, & Hispaniarum primatibus, in iudicio datur titulus *Illustris*, atque Regentibus Cancellariæ, necnon Præsidi S. Consilii aliisque Superioribus Magistratibus datur titulus *spectabilis*.

Titulus autem *magnifici*, non videtur titulus iuridicus & usitatus in iure communi, nostri autem volunt esse idem, ac *Illustris*, & alii etiam plus, ut per *Tiraquell. de nobil. cap. 8. num. 15. Mastrill. de magistr. tom. 2. lib. 5. cap. 3. num. 11.* praxis verò dicti Regni docet esse quid minus, utpotè tribui solent Regiis Consiliariis, aliisque minoribus magistratibus ac etiam Advocatis, & privatis nobilibus qualificatis, qui vulgò *Equites* dicuntur, prout titulus *ser*, seu *messer* iuxta antiquum loquendi usum tribuebatur prius Regibus & Principibus maioris ordinis, deinde aliis Baronibus & Domicellis, & successivè iuxta temporum corruptelas aliis inferioribus; Atque Ego pleraque vidi antiqua instrumenta, in quibus iste titulus *nobilis* dari solebat illis, qui aliquantulum se suprâ ple-

beos subleabant, civilibus verò seu nobiliter viventibus dabatur titulus *messere*, ille verò *magnifici* verò nobilibus primi ordinis Civitatis.

Et merito, quoniam istud adjectum *nobilis*, verè & propriè non denotat nobilitatem, tanquam naturam, seu acquisitam qualitatem, distinguentem à popularibus, & constituentem personam, in primo seu majori ordine Civitatis, sed tamquam denotans excellentiam, ita etiam artificibus & mechanicis in suo exercitio excellentibus tribui solet hoc adjectum *nobilis*, quinimò etiam animalibus ipsisque rebus inanimatis aliquam excellentiam habentibus, ex plene & eruditè collectis per *Tiraquell. de nobilitate cap. 2.*

Observando præsertim, quod in Sacris legendis, quæ in Breviario habentur super commemoratione Sanctorum, Sanctis Martyribus Cosmæ & Damiano ac Pantaleoni datur hic titulus *nobilis*, eos vocando *nobiles medicos*, & tamen licet Doctoratus in medicina de jure etiam nobiliter, istaque professio nobilibus etiam congruat, ut infra in *Venusina præeminentiarum hoc eod. tit. disc. 35.* non est talis, quod singulariter ac discretivè ad professores aliarum scientiarum istum titulum exigat, sed benè adicitur ratione excellentiæ in ministris erio, eodem modo quo etiam pistoribus, statuariis, & similibus adjectus legitur, ut apud *Tiraquell. ubi supra.*

Ideoque concludendo, non negabam, quinimò admittebam, istam Civitatem habere nobiles, etiam qualificatæ nobilitatis, ejusque regimen esse nobilium, atque Consiliarios censendos esse nobiles, & sic admittebam hanc nobilitatem affirmativam; Sed dicebam punctum esse in negativa ejusdem qualitatis, seu adjecti in aliis familiis, quæ licet non sint de Consilio, adhuc tamen nobilitatis naturæ vel dativæ præeminentiam de jure præterdere possunt; Rectè siquidem intrat argumentum affirmativum, est de Consilio, ergo est nobilis, non autem negativum, non est de Consilio, ergo non est nobilis, neque tale adjectum ei tribuendum est. Quoniam esset dare, quod si Magnates domicilium in ista Civitate contraherent, non essent nobiles, sed populares; Nisi ut dictum est, ille titulus, seu adjectum tribuatur tantum ratione muneris, vel officii, quo casu nemini sit injuria, dummodò detur etiam dictis tribus Prioribus, qui habent actualem & majorem administrationem, indistinctè, spectato ipso officio in genere, non autem qualitate personæ, sive sit de familiis vel personis de Consilio, sive non.

Ut enim, distinguendo plures species nobilitatis, habetur in dicta *Venusina præeminentiarum hoc eod. tit. disc. 35.* Alia est nobilitas indefinita, & in genere, tanquam qualitas naturalis, seu acquisita, inhærens personæ ubicumque existat; Alia verò est nobilitas particularis requisita ad certum effectum, Utpotè, juxta exemplum ibi deductum, Civitas Neapolitana regitur per sex plateas, quarum quælibet deputat unum Decurionem seu Priorem, ibi, *Electum* nuncupatum, quinque sunt nobilium, quæ ibi *sedes* nuncupantur, in quibus respectivè solum certus numerus familiarum adscriptus est, & sexta est reliqui populi in universum; Illi ergo de familiis adscriptis in dictis plateis, seu sedibus, sunt nobiles, privative, seu negativè ad alios nobiles, in ordine ad eam prærogativam intrandi in Consilium seu sedile, ac habendi votum activum & passivum in muneribus Civitatis, adeo ut si in eadem Civitate morarentur viri *Illustris*, ac primariæ nobilitatis Europæ, non tamen essent, vel dici possent nobiles illius Civitatis, vel plateæ ad illos effectus, Sed non per hoc dici potest, quod generaliter, & in actibus indifferenter, etiam in eadem Civitate,

Civitate, illi tantum dicendi essent nobiles & Equites, & non alii, quamvis eamdem de jure habeant qualitatem, ita à pari, Ideoque punctus non est in affirmativa ipsorum, sed in negativa aliorum, ita ex dicta discreta resultante, per quam ita quædam positiva injuria, seu nobilitatis exclusio resultare videtur; Ubi enim duo æquè nobilitate, viventes idem Prioratus munus habent, cum pari jurisdictione & administratione, atque in publicis functionibus, uni detur titulus nobilis, alteri non, utique apud omnes cives, ac externos oriretur argumentum, quod unus eorum sit nobilis, alter vero ignobilis, & popularis, atque in hoc versari dicebam punctum præjudicii, & inconvenientium, quibus cum dicta determinatione, prudenter ac justè consultum remanet, omnibus ita retinentibus propriam, nativam, vel dativam præeminentiam majoris, vel minoris nobilitatis, ut quilibet prætendit, vel sibi adulari.

FOROLIVIEN
ADMISSIONIS
AD CONSILIVM
PRO
FRANCISCO MARIA
SASSO,
CUM
CONSILIO CIVITATIS.

Causa disputata in Sac. Consulta, & resolutus pro Consilio

Statuta Civitatum disponentia in locum Decurionis, seu Consiliiarii defuncti, subrogari debere ejus filium, vel conjunctum habentem certas qualitates examinandas à Consilio, cui competat jus admittendi, vel rejiciendi, An sint præcisè arctativa, ita ut Consilio rejiciente concurrentem ex defectu qualitatum, detur appellatio seu recursus, talisque defectus formiter justificari debeat necne, Et quid ubi duo adessent Consilia, unum particulare, alterum generale, rejectio autem fiat à particulari. An detur recursus ad generale.

S V M M A R I V M.

- 1 **F** Acti series.
- 2 An statuta demandantia admissionem personarum habentium certas qualitates sint arctativa vel facultativa.
- 3 Quando iudicium rejicientium non possit convinci.
- 4 Datur alia distinctio in materia.
- 5 Electio seu admissio ad Magistratus, & officia Civitatis pertinet ad totum populum seu consilium generale.
- 6 Aliud est proponere, seu nominare, aliud vero eligere seu deputare.
- 7 Quod à rejectionibus detur appellatio.
- 8 De praxi Religionis Hierosolymitanae.
- 9 Datur differentia inter dictam Religionem, & alios casus.

Card. de Luca jurisd. &c. & præeminent.

DISC. XXXI.

Ultra ordinarium Magistratum penès quem residet actualis, & immediata Administratio Communitatis, constitutum ex modo numero aliquorum, qui Conservatores nuncupantur, alicubi vetò Priores, Antiani, Electi, vel Deputati, &c. & qui in jure, correctores seu defensores dici solent, quorum officium ad breve tempus aliquorum mensium durat; Duplicem alium habet Magistratum Civitas Foroliviensis, quorum utrumque Consilium nuncupatur, Unum generale constitutum ex 20. circiter Decurionibus seu Consiliariis, quorum aliqui ordinarii, alii extraordinarii dicuntur, totius populi representativum, & cui competit facultas explicandi ea, quæ de jure à toto populo seu generali Consilio explicanda sunt, Alterum verò parvum seu particulare, quod ad differentiam primi, secretum nuncupatur, constitutum ex 21. Consiliariis, ad quod ex legibus seu statutis Civitatis pertinet discutere & examinare ea, quæ in Consilio generali proponenda sunt, & an expediat ea proponere, discutendo justificationes, & alia requisita ad negotii determinationem necessaria.

Cum autem ex iisdem legibus, seu statutis dispositum sit, ut deficiente aliquo ex Consiliariis, quorum munus est ad vitam, proponatur prius in Consilio secreto, deinde verò in generali, an filius, vel in istius defectum alter conjunctus, qui sit major 25 annorum atque prudentia, moribus, vita, & probitate, aliisque partibus præditus in locum patris, vel conjuncti defecti admittendus sit, vel rejiciendus, prout majori parti visum fuerit; Atque mortuo Hieronymo Saxo Consiliario absque prole, Franciscus Maria de eadem familia, atque in filium quoque, privata tamen auctoritate adoptatus institisset apud Consilium secretum pro admissione, sed rejectus, eique denegata esset propositio suæ personæ in Consilio generali; Hinc iste recursus habuit ad S. Consultam, petendo unjungi dicto Consilio particulari, ut eum ad formam statutorum proponere deberet in Consilio generali, cujus iudicio, non autem illi ipsius Consilii particularis acquiescere tenebatur, sed ejus peritio rejecta fuit, concessaque nova audientia cum magis formali disputatione, perstitum fuit in decisio, Atque mihi pro hac parte recurrente in secunda tantum disputatione scribenti, reflectendo ad veritatem, resolutio non improbabilis visæ est.

In prima igitur disputatione, tam per scribentes hinc inde, quam per judicantes processum fuit cum solis terminis questionis disputatæ in Bononien. aggregationis ad Collegium coràm Merlino inter suas decis. 832. & 882, & in altera earum revocatoria coram Ghislerio decis. 180. par. 9. rec. in quibus disputatur, an statuta disponentia de cooptatione, seu admissione ad collegium vel aliam Universitatem personæ certas qualitates habentis, sint arctativa & obligatoria vel potius voluntaria, & facultativa, ita ut facultas rejiciendi pendeat à mera voluntate, vel potius ab arbitrio boni viri, à jure seu justa causa regulando, à quo detur appellatio, vel recursus ad Superiorem, & in primis decisionibus firmatur illa esse arctativa, juxta hanc secundam partem, in ultima verò ab eis recedendo deciditur contrarium.

Et hæc ultima resolutio, quoties non datur probatio, vel vehemens fumus odii & malevolentia, seu omninò irrationalis iudicii, probabilior mihi videtur, quando ad hujusmodi cooptationem, seu admissionem, ultra qualitates naturales invariabiles, in quibus nec meremur, nec demeremur, alia desiderantur qualitates respicientes vitam & mores aliasque animi doctores, Quoniam super eis satis difficile, ac penè impossibile est